

Een schat aan genetische diversiteit: de Genenbank Bomen en Struiken nu online

H (Hinke) Wiersma MSc

Bomenonderzoeker Hinke Wiersma liep met haar vriend Wouter door het Roggebotzand en het Savelsbos en vertelde hem alles over haar werk voor de genenbank.

Samen met Wouter ga ik vaak op pad in de natuur. Deze keer nam ik hem mee naar het Roggebotzand. Hij was gelijk nieuwsgierig: "Waarom staan deze bomen in keurige rijen? Het lijkt wel een kwekerij," merkte hij op. Ik moest lachen en legde uit: "Dit is de Genenbank Bomen en Struiken, die wordt beheerd door Staatsbosbeheer en door het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland (CGN), waar ik werk. Het is een levende collectie van zeldzame, wilde bomen en struiken. Het doel van de genenbank is het behouden van genetische diversiteit. We hebben net een nieuwe [website](#) gelanceerd, waar je alle soorten tot in detail kunt bekijken." Dat leek hem wel wat: "Ik ga zeker kijken! Wat een bijzondere plek is dit."

Autochtone bomen

Een week later, tijdens een wandeling in het Savelsbos in Limburg, vroeg Wouter: "Klopt het dat klonen van de bomen hier in de genenbank staan?" Ik knikte bevestigend. "Ja, dat klopt. Zie je die lindes daar? Dit is een autochtone populatie die sinds de laatste ijstijd hier spontaan is gevestigd en zich sindsdien door natuurlijke verjonging heeft weten te handhaven. Voor deze kleine, genetisch interessante relictpopulaties is het behoud van genetisch materiaal in een genenbank (*ex situ*) noodzakelijk, als aanvulling op het behoud in de natuurlijke omgeving (*in situ*)." Hij knikte: "Ja, dat las ik ook op de website. En er staan dus bomen en struiken van meer dan 50 soorten in de genenbank, allemaal afkomstig van wilde of autochtone populaties verspreid over Nederland?" "Ja, dat klopt. In totaal gaat het om meer dan 20.000 individuen," bevestigde ik.

Feedback voor de website

"Ik vind de website heel mooi en duidelijk.", zei hij even later. Hij had nog wel een opmerking: "Bij sommige soorten miste ik een tabel met het aantal accessies dat van die soort in de genenbank staat. Ook ontbrak er soms een foto, en ik zou graag meer lezen over de genetische diversiteit van soorten." Ik beaamde: "De website kan inderdaad nog mooier, en we willen de informatie in de komende jaren verder uitbreiden. We hebben ervoor gekozen om hem al live te zetten en deze geleidelijk verder uit te breiden." Hij vond dit een goed plan. "Bovendien," voegde ik toe, "hopen we dat ook andere websitebezoekers ons feedback sturen, zodat we de gebruiksvriendelijkheid en informatievoorziening zo goed mogelijk kunnen maken."

Ook vroeg hij: "Zeg, die wandeling die wij laatst maakten door de genenbank, is dat dezelfde route als die op de website staat?" Ik knikte. "De route biedt een mooi overzicht van hoe de genenbank eruit ziet, maar beslaat slechts een deel ervan. Verder kun je als je zin hebt, kijken of je de genetische verschillen tussen de bomen ook terugziet in het uiterlijk, soms is dit verrassend goed te zien."

Gebruik van autochtoon teeltmateriaal

Verbaasd over de omvang van de genenbank vroeg hij: "Wat is nu het verdere doel van deze genenbank?" Terwijl we langs de Slingerberg in Geulle liepen, legde ik uit: "In 2023 zijn hier aangetaste essen en acacia's verwijderd en vervangen door autochtoon bosplantsoen uit de genenbank. "Oh ja, ik las al op de website dat er ook geoogst wordt in de genenbank." "Precies," antwoordde ik. "Waar we nu lopen, zie je veldesdoorn (herkomsten Roggebotzand-01 en Roggebotzand-02) en winterlinde (herkomst Roggebotzand-01) staan, afkomstig van teeltmateriaal uit de genenbank Roggebotzand. Dit project is uitgevoerd in het kader van een Natura 2000-beheerplanmaatregel en gefinancierd door de provincie Limburg. Op deze manier zorgt de genenbank dus voor behoud en gebruik van genetisch zeldzaam materiaal en kun je daar nu alles over lezen op de vernieuwde website." Langzaam liepen we verder door het jonge bos.